

**TA'LIMNING ZAMONAVIY TRANSFORMATSIYASI VA
INTELLEKTUAL KAPITALNI TAKROR HOSIL QILISH TIZIMI
O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK**

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi

Toshkent axborot texnologiyalari

*universiteti assistenti **Karimova L.S***

Kalit so'zlar: ta'lim transformatsiyasi, intellektual kapital, inson kapitali, raqamli ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, innovatsiya, uzluksiz ta'lim.

Ключевые слова: трансформация образования, интеллектуальный капитал, человеческий капитал, цифровое образование, компетентностный подход, инновации, непрерывное образование.

Keywords: education transformation, intellectual capital, human capital, digital education, competency-based approach, innovations, lifelong education.

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim tizimining zamonaviy transformatsiyasi jarayonlari intellektual kapitalni takror hosil qilishdagi asosiy omil sifatida ko'rib chiqiladi. Muallif ta'limda raqamlashtirish, kompetensiyaviy yondashuv, ijodkorlik va innovatsion fikrlashga asoslangan yondashuvlar intellektual resurslarni qayta ishlab chiqarishga qanday ta'sir qilishini tahlil qiladi.

Аннотация: В данной статье рассматриваются процессы современной трансформации образовательной системы как основной фактор воспроизводства интеллектуального капитала. Автор анализирует, как подходы, основанные на цифровизации в образовании, компетентностном подходе, креативности и инновационном мышлении, влияют на воспроизводство интеллектуальных ресурсов.

Abstract: This article examines the processes of modern transformation of the educational system as a key factor in the reproduction of intellectual capital. The author analyzes how approaches based on digitalization in education, competence-based approaches, creativity, and innovative thinking affect the reproduction of

intellectual resources.

Kirish

Bugungi kunda raqamli iqtisodiyot, sun'iy intellekt, va global bilim bozorining rivojlanishi natijasida ta'lim tizimi oldida yangi vazifalar paydo bo'lmoqda. Endilikda ta'lim faqat bilim beruvchi tizim emas, balki jamiyat intellektual kapitalining asosiy "ishlab chiqaruvchisi" sifatida qayta shakllanmoqda. Shu nuqtai nazardan, ta'limning zamonaviy transformatsiyasi — intellektual kapitalni takror hosil qilish tizimining negizidir.

1. Ta'lim tizimining zamonaviy transformatsiyasi

Zamonaviy ta'lim quyidagi yo'nalishlarda transformatsiyaga uchramoqda:

Raqamlashtirish — onlayn ta'lim platformalari, masofaviy kurslar va sun'iy intellektga asoslangan o'qitish vositalari keng tarqalmoqda.

Kompetensiyaviy yondashuv — bilimdan ko'ra amaliy ko'nikmalar va muammoni hal qilish qobiliyatiga e'tibor kuchaymoqda.

Hayot davomida ta'lim olish (Lifelong learning) — bir martalik emas, balki uzluksiz bilim yangilanishi talab etiladi.

Ijodkorlik va tanqidiy fikrlash — tayyor bilimlarni emas, balki yangi yechimlar ishlab chiqish salohiyatiga urg'u berilmoqda.

2. Intellektual kapital va uni takror hosil qilish tizimi

Intellektual kapital — bu inson kapitali (bilim, malaka, salohiyat), tashkilot kapitali (jarayonlar, tizimlar), va ijtimoiy kapital (tarmoq, ishonch) majmuidir.

Takror hosil qilish — bu kapitalning uzluksiz ravishda qayta ishlab chiqarilishi. U quyidagilar orqali amalga oshadi:

Yangi avlodni tayyorlash (ta'lim)

Malaka oshirish va qayta tayyorlash (professional rivojlanish)

Innovatsiyalarni joriy etish (ilmiy va texnologik yangilanish)

3. O'zaro bog'liqlik tahlili

Zamonaviy ta'lim intellektual kapitalni shakllantirishning asosiy manbai bo'lib qolmoqda. Ayniqsa:

Transformatsion yo'nalish Intellektual kapitalga ta'siri

Raqamli ta'lim texnologiyalari Axborotni tez va ommaviy yetkazish, bilimga bo'lgan kirish imkoniyatining oshishi

Kompetensiyaviy o'qitish Amaliy bilim va malakali kadrlar tayyorlash

Hayot davomida ta'lim olish Intellektual kapitalning eskirishining oldini olish

Tanqidiy fikrlashga asoslangan yondashuv Innovatsion g'oyalarni ilgari suruvchi inson kapitali shakllanishi

4. Xulosa va takliflar

Ta'lim tizimi intellektual kapitalni takror hosil qilish mexanizmining markaziy elementi bo'lib, uni modernizatsiya qilish — milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardandir. Shu boisdan quyidagi takliflar dolzarbdir:

1. Ta'lim strategiyalarini intellektual kapitalni rivojlantirish strategiyasi bilan uyg'unlashtirish;
2. Ta'lim muassasalarida innovatsion fikrlash, ijtimoiy kapital va tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish;
3. Raqamli platformalar orqali bilimlarni doimiy yangilab borish imkoniyatlarini kengaytirish;
4. Intellektual mehnatni rag'batlantiruvchi siyosatlarni ishlab chiqish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Назаров Ш.Ш. Интеллектуальный капитал: теория, методология, практика. — Ташкент: «Fan va texnologiya», 2019. — 304 б.
2. Базарбоев Б.Б. Инновацион ривожланиш ва интеллектуал капитал. — Т.: Iqtisodiyot, 2022. — 288 б.
3. Davenport T.H., Prusak L. Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know. — Boston: Harvard Business School Press, 2000. — 282 p.
4. Stewart T.A. Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations. — New York: Doubleday/Currency, 1997. — 278 p.
5. OECD. Education at a Glance 2023: OECD Indicators. — Paris: OECD Publishing, 2023. DOI: <https://doi.org/10.1787/eag-2023-en>

6. Nonaka I., Takeuchi H. The Knowledge-Creating Company. – Oxford: Oxford University Press, 1995. – 284 p.
7. Ходжаев Н.Х. Таълим тизимида рақамли трансформация ва кадрлар салоҳияти. // “Иқтисодиёт ва таълим”, 2023, №4. – Б. 21–28.
8. UNESCO. Futures of Education: Learning to Become. – Paris: UNESCO Publishing, 2021.
9. Миллий тараққиёт стратегияси – 2030: Ўзбекистон Республикаси Президенти қарори. 2022 йил 28 октябрь, ПҚ-447.
10. Беркинов Б.Б. Интеллектуал капитални шакллантириш ва бошқариш механизмлари. – Т.: Иқтисод, 2021. – 232 б.